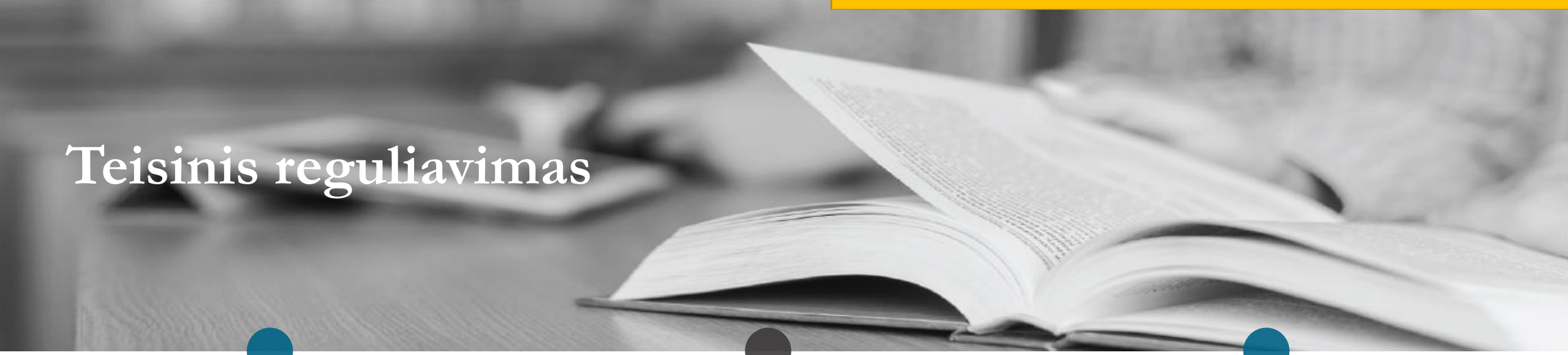
Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo teoriniai ir praktiniai aspektai

Teisinis reguliavimas

Korupcijos prevencijos įstatymo:

10 straipsnis. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijos, patvirtintos STT direktoriaus 2021-11-30 įsakymu Nr. 2-246 (toliau – Rekomendacijos)

https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/6bc466a2521f11ec86bdcb0a6d573b32?jfwid=-1ac9ufit4b

Pagrindinės sąvokos:

KPT

Prielaida, kad tam tikri įstaigos veiklą veikiantys išoriniai, vidiniai, individualūs rizikos veiksniai sudarys galimybes atsirasti korupcijai.

KPT nustatymas

Procedūra, kuria nustatomi korupcijos rizikos veiksniai viešojo sektoriaus subjekto veikloje

Korupcijos rizikos veiksniai

Priežastys, sąlygos, įvykiai, aplinkybės, dėl kurių gali pasireikšti korupcijos rizika.

KPT nustatymo tikslai

Antikorupciniu požiūriu įvertinti viešojo sektoriaus subjekto veiklos sritį(-is), siekiant nustatyti korupcijos rizikas ir (ar) rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus.

Nustatyti priemones, skirtas nustatytoms korupcijos rizikoms ir (ar) rizikos veiksniams sumažinti ar pašalinti.

KPT NUSTATYMO UŽDAVINIAI

1. Nustatyti viešojo sektoriaus subjekto veiklos sritis, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė

2. Identifikuoti korupcijos rizikas ir (ar) rizikos veiksnius srityse, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė

3. Nustatyti korupcijos rizikos ir (ar) rizikos veiksnių mažinimo ar pašalinimo priemones

KPT nustatymo atlikimo įstaigos ir subjektai

Įstaigos

- Viešojo sektoriaus subjektai, nustatyti KPĮ 2 straipsnio 14 dalyje

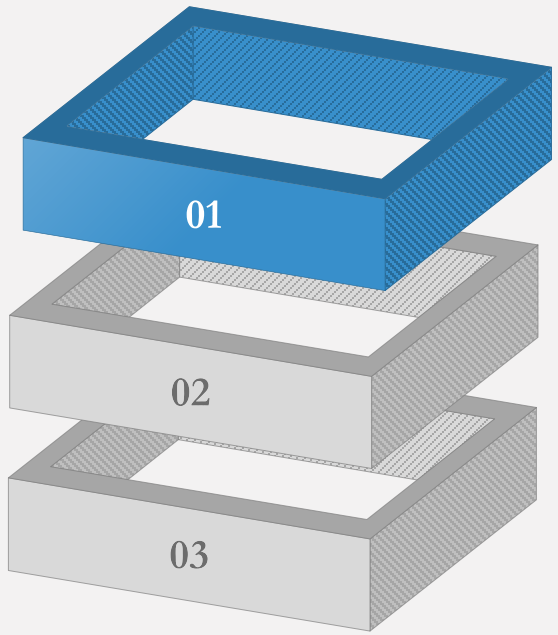
Subjektai

- Atlieka už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingai subjektai, nurodyti KPĮ 24 straipsnyje.

KPT nustatymo procedūrą sudaro 3 etapai:

I etapas

Veiklos sričių, kuriose egzistuoja KPT, nustatymas

II etapas

Korupcijos rizikos ir (ar) rizikos veiksnių veiklos srityse, kuriose egzistuoja KPT, nustatymas

III etapas

Išvados dėl KPT nustatymo parengimas ir korupcijos rizikos ir (ar) rizikos veiksnių mažinimo ar pašalinimo priemonių nustatymas

I ETAPAS

Veiklos sričių, kuriose egzistuoja KPT, nustatymas

Veiklos sričių, kuriose egzistuoja KPT, nustatymas

- Viešojo sektoriaus subjekto savarankiško funkcionavimo užtikrinimas (vidaus administravimas)

- Viešojo sektoriaus subjekto konkrečių funkcijų vykdymas

Veiklos sričių, kuriose egzistuoja KPT, nustatymas

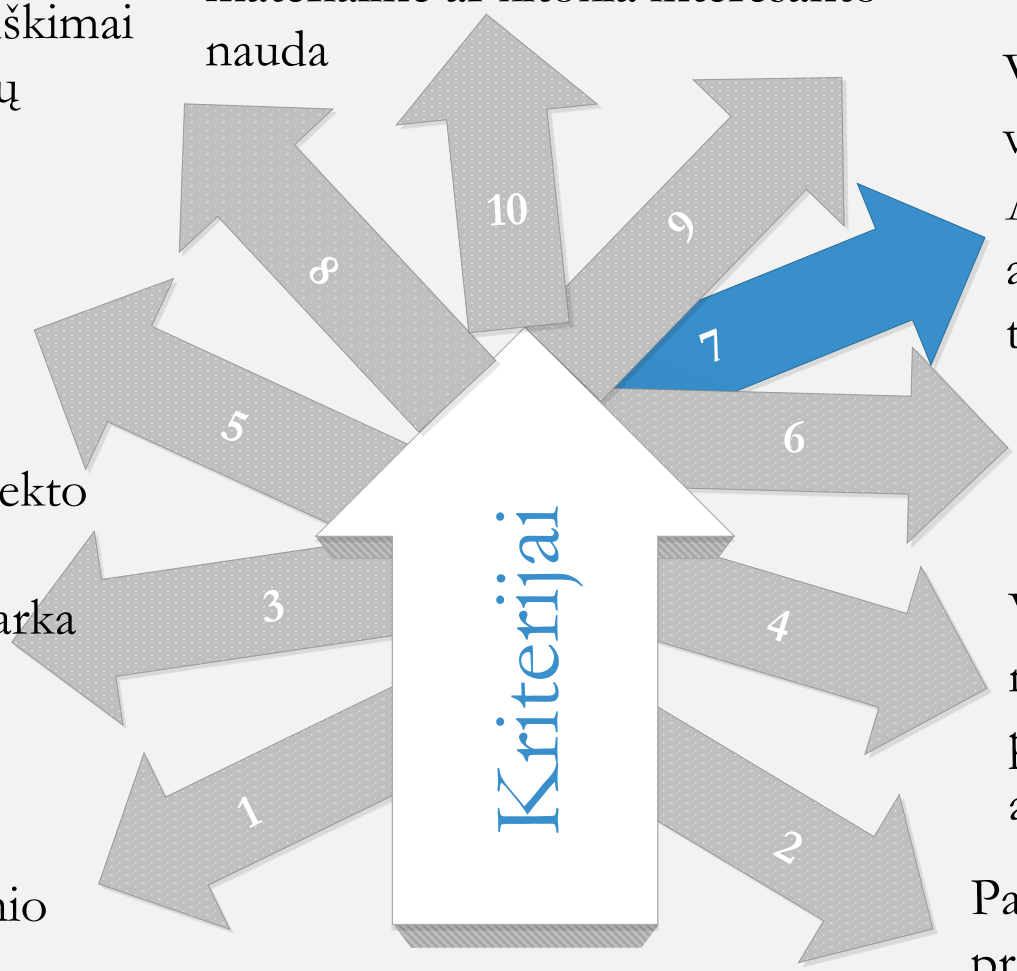
I Etapas

Gauti skundai, pranešimai, pareiškimai dėl atliktų veiksmų ir (ar) priimtų sprendimų

Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kito viešojo sektoriaus subjekto patvirtinimo

Kai kurių viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti

Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika arba korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas

Priimami sprendimai yra susiję su materialine ar kitokia interesanto nauda

Vidaus patikrinimų metu nustatyti veiklos pažeidimai
Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų

Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija

Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas

KURIĄ SRITĮ VERTINTI?

I etapas

Rekomenduojama einamaisiais metais korupcijos rizikos(-ų) ir (ar) rizikos veiksnių nustatymą atlikti 2–3 pagal aukščiau nustatytus kriterijus atrinktose rizikingiausiose veiklos srityse.

Pirmenybė teikiama veiklos sričiai, kuri atitinka Rekomendacijų 10.1 punkte esantį kriterijų - padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika arba korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas.

II ETAPAS

Korupcijos rizikos ir (ar) rizikos veiksnių veiklos srityse, kuriose egzistuoja KPT, nustatymas

INFORMACIJOS (DUOMENŲ) RINKIMO METODAI

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė

2. Interviu metodas

3. Prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas

TEISĖS AKTŲ APŽVALGA IR ANALIZĖ

1. Teisinio reglamentavimo spragų, galimybės dviprasmiškai taikyti teisės aktų nuostatas identifikavimas

2. Sprendimų priėmimo procedūros aiškumo vertinimas

3. Teisės akto taikymo praktikos, nustatytų korupcijos atvejų ir kurios teisės akto nuostatos sudaro sąlygas korupcijai vertinimas

PASIRUOŠIMAS DARBO PRAKTIKOS VERTINIMUI

II etapas

Parengti klausimyną ir įtraukti į jį klausimus

Papildomai išanalizuoti ir kitus dokumentus, susijusius su analizuojama veiklos sritimi

REIKŠMINGŲ DUOMENŲ TYRIMAS

II etapas

- viešojo sektoriaus subjekto priimtus norminius, vidaus administravimo ir individualius teisės aktus;
- kitus dokumentus ir juose užfiksuotą informaciją;
- žodžiu įstaigos tarnautojų ir (ar) pareigūnų pateiktą informaciją;
- atsakyti į Rekomendacijos 16 punkte nurodytus klausimus.

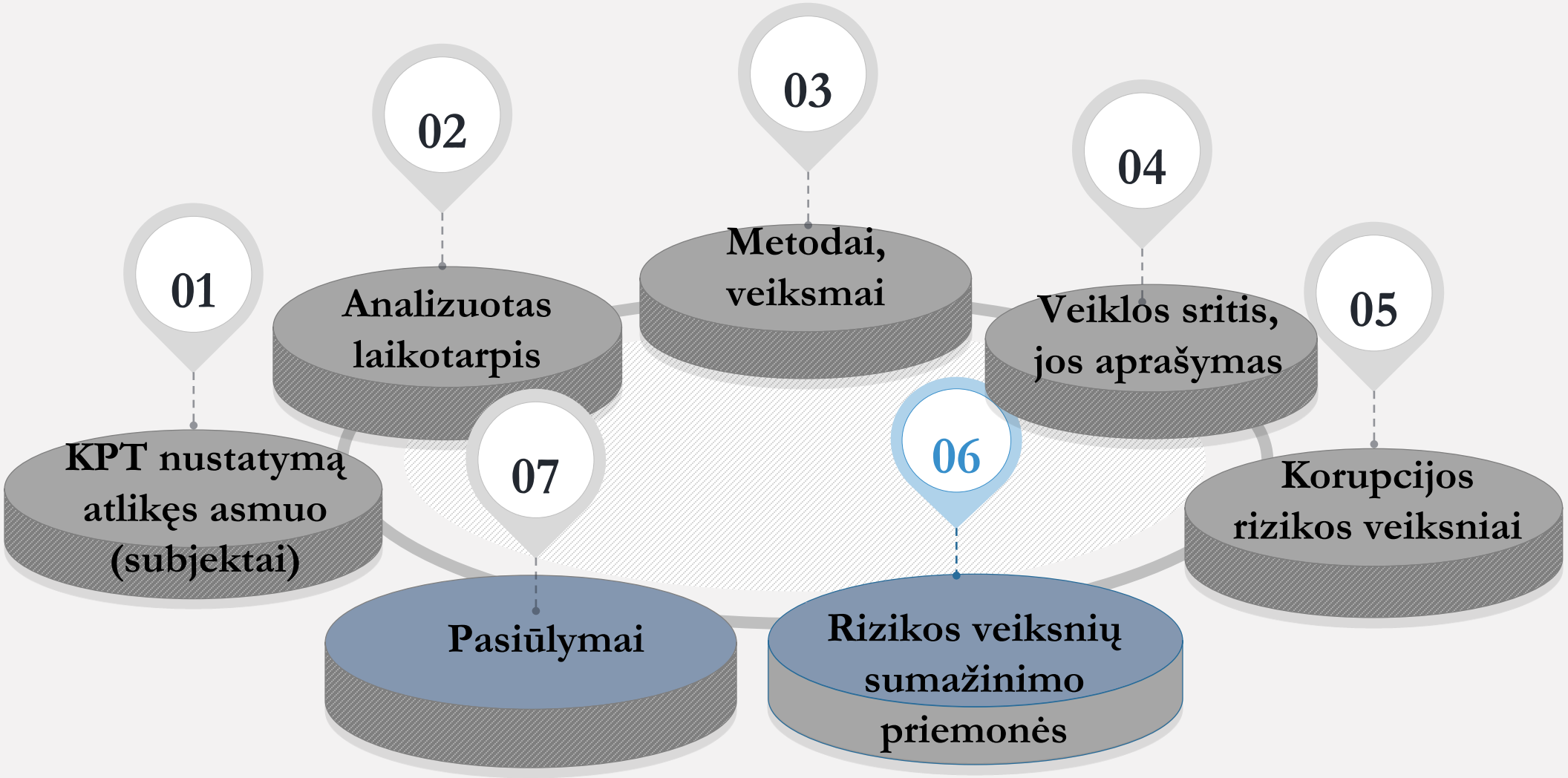
III ETAPAS

Išvados dėl KPT nustatymo parengimas ir korupcijos rizikos ir (ar) rizikos veiksnių mažinimo ar pašalinimo priemonių nustatymas

Išvadoje nurodoma:

III etapas

PAVYZDYS

X valstybės įstaiga

- Vadovaudamasi KPĮ 10 straipsniu ir Rekomendacijomis atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą viešųjų pirkimų organizavimo srityje.

- Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko valstybės įstaigos vyr. specialistas...

- Analizuotas laikotarpis – 2021...– 2022....

- Vertinamoje veiklos srityje egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė,

nes ji atitinka *Rekomendacijų 10.3 papunktyje numatytą kriterijų – kai kurių viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.*

PAVYZDYS

Atlikti veiksmai:

- Atliekant KPT nustatymą viešųjų pirkimų organizavimo srityje vertinti šie teisės aktai:
    1) ... įstatymas;
    2) Vyriausybės nutarimai ... ;
    3) Ministro įsakymas ... ;
    4) ... Įstaigos nuostatai;
    5) ... tvarkos.....

Vertinant vadovautasi *Rekomendacijų 16 punkte* pateiktu klausimynu*:*

1. ...

2. ...

PAVYZDYS

Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Neskaidri darbuotojų, vykdančių pirkimus, paskyrimo tvarka.

Nėra perkančiosios organizacijos vadovo patvirtinto pirkimų organizatorių sąrašo.

2. Neatskirtos pirkimų inicijavimo ir organizavimo funkcijos.

Nustatyta atvejų, kai tas pats asmuo ir inicijuoja pirkimą ir po to jį vykdo kaip pirkimo organizatorius.

Siūlymai:

Siekiant mažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką viešųjų pirkimų organizavimo srityje siūloma:

1. Įstaigos vadovui patvirtinti pirkimų organizatorių sąrašą.
2. Atsisakyti praktikos, kai tas pats asmuo ir inicijuoja pirkimą ir po to jį vykdo kaip pirkimo organizatorius.

IŠVADA DĖL KPT NUSTATYMO

III etapas

Surašoma ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo dėl KPT nustatymo atlikimo priėmimo dienos

Pateikiama sprendimą dėl KPT atlikimo priėmusio viešojo sektoriaus subjekto vadovui ar jo įgaliotam asmeniui patvirtinti per 3 darbo dienas nuo jos surašymo

Viešojo sektoriaus subjekto vadovas ar jo įgaliotas asmuo

PATVIRTINA

Išvadą dėl KPT nustatymo

PRIIMA SPRENDIMĄ

Dėl korupcijos rizikos ir jos veiksnių (jeigu jie nustatyti) pašalinimo ar mažinimo

PASKELBIMAS IR INFORMAVIMAS

1. Paskelbia įstaigos interneto svetainėje.
2. Informuoja savarankišką įstaigą, kuriai viešojo sektoriaus subjektas pavaldus ar kurios valdymo sričiai jis priskirtas.
3. Ne vėliau kaip po 1 metų nuo sprendimų priėmimo paskelbia apie atliktus veiksmus ir pasiektus rezultatus.

Klaidos

- ✓ Nenurodomi kriterijai
- ✓ Korupcijos rizikos veiksniai įvardinti neaiškiai arba visai neįvardinti
- ✓ Nepakankamai pagrindžiami nustatyti korupcijos rizikos veiksniai
- ✓ Numatomos formalios ir nepakankamai veiksmingos priemonės
- ✓ Neanalizuojamas praktinis procedūrų vykdymas
- ✓ KPT nustatymo išvada neskelbiama viešojo sektoriaus subjekto, kurio veiklos sritis buvo vertinama, interneto svetainėje

https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-pasireiskimo-tikimybes-nustatymas/7479

Ką galime padaryti patys?

Nėra vieno sprendimo korupcijai sumažinti

https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/mokomoji-ir-metodine-medziaga/7452

Ačiū už dėmesį

www.stt.lt

A. Jakšto g. 6, Vilnius

olga.meskiene@stt.lt

+370 638 97921